

§

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
Гж-9161/2018
18.04.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Драгане Бољевић, председника већа, Снежане Живковић и Милице Аксентијевић, чланова већа, у парници тужиоца АА, кога заступа адвокат АБ, против тужене "АА", коју заступа адвокат АБ1, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и туженог, изјављеним против пресуде Основног суда у Смедереву-Судске јединице у Ковину П-2354/16 од 29.12.2017. године, у седници већа одржаној дана 18.04.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Основног суда у Смедереву-Судске јединице у Ковину П-2354/16 од 29.12.2017. године у ставу првом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Основног суда у Смедереву-Судске јединице у Ковину П-2354/16 од 29.12.2017. године у ставу другом изреке, тако што се ОБАВЕЗУЈЕ тужена "АА" да на име накнаде нематеријалне штете исплати тужиоцу АА износе од: 160.000,00 динара за претрпљене физичке болове, 330.000,00 динара за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, 170.000,00 динара за претрпљене душевне болове због наружености и 310.000,00 динара за претрпљени страх, све са законском затезном каматом од 29.12.2017. године до исплате, у року од 15 дана од пријема преписа ове пресуде, под претњом извршења, док се тужбени захтев тужиоца у преосталом делу, за износе од још: 1.940.000,00 динара за претрпљене физичке болове, 580.000,00 динара за претрпљене душевне болове због наружености, 440.000,00 динара за претрпљени страх и 870.000,00 динара за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, све са законском затезном каматом почев од 29.12.2017. године до исплате, ОДБИЈА као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем

изреке пресуде Основног суда у Смедереву-Судске јединице у Ковину П-2354/16 од 29.12.2017. године, тако што се обавезује тужена "АА", да исплати тужиоцу АА износ од 568.900,00 динара, на име трошкова целог поступка, у року од 15 дана од пријема преписа ове пресуде, под претњом извршења.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке обавезан је тужени да на име накнаде нематеријалне штете плати тужиоцу износе од: 400.000,00 динара за претрпљене физичке болове, 250.000,00 динара за претрпљене душевне болове због наружености, 250.000,00 динара за претрпљени страх и 300.000,00 динара за претрпљене душевне болова због умањења животне активности, све са законском затезном каматом почев од 29.12.2017. године до исплате. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужиоца преко досуђених а до тражених износа, за износе од још 2.100.000,00 динара за претрпљене физичке болове, 750.000,00 динара за претрпљене душевне болове због наружености, 750.000,00 динара за претрпљени страх и 1.200.000,00 динара за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, све са законском затезном каматом почев од 29.12.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 446.650,00 динара.

Против првостепене пресуде, тужилац и тужени су благовремено изјавили жалбе. Тужилац побија одлуке садржане у ставовима другом и трећем изреке због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а тужени одлуке садржане у ставовима првом и трећем изреке, из свих разлога предвиђених чланом 373. став 1. ЗПП. Жалбене разлоге су образложили и жалбене предлоге изнели.

Испитујући ожалбену пресуду у смислу одредбе члана 386. Закона о парничном поступку-ЗПП ("Службени гласник РС", бр.72/11, 49/13-одлука Уставног суда, 74/13-одлука Уставног суда, 55/14 и 87/18), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиоца делимично основана, а жалба туженог неоснована.

У првостепеном поступку нису учињене ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тач. 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно наводима жалбе туженог, првостепени суд није учинио ни битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, јер је изрека јасна и не противречи разлозима датим у образложењу, како у односу на чињеничне закључке, тако и на примењене прописе, па пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Неосновани су жалбени наводи туженог којима указује да је првостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са чланом 320. ЗПП, имајући у виду да то није било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде. Наиме, у вези са налогом из решења Апелационог суда у Београду Гж-363/16 од 25.08.2016. године, правилно је првостепени суд поново отворио расправу 22.11.2017. године ради разјашњења захтева тужиоца за накнаду нематеријалне штете на име претрпљеног страха и душевних болова због умањења животне активности на

тај начин што је позвао тужиоца да уреди тужбу, сагласно члану 200. ЗОО и решењу Апелационог суда у Београду Гж-363/16 од 25.08.2016. године, а затим закључио расправу 22.12.2017. године на коју су странке биле уредно позване. Како је тужилац, поднеском од 14.12.2017. године, само раздвојио износе које захтева на име накнаде нематеријане штете по основу претрпљеног страха и претрпљених душевних болова због умањења животне активности, у конкретном случају се не може говорити о томе да је првостепени суд, поступајући на овакав начин, прекорачио своје законско овлашћење и да је требало да одбаци као неразумљив поднесак тужиоца у том делу, сходно члану 101. став 5. ЗПП. Коначно опредељење тужбеног захтева било је целисходно за коначно решење вишегодишњег спора међу странкама, који је започет 4.03.2011. године, и оно није продужило трајање поступка, будући да су на околност ових видова штете изведени докази медицинским вештачењем.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац (рођен 1952. године) је претрпео повреду на раду као радник АД “Вага Монт” Београд, које је требало код туженог, по уговору од 05.02.2010. године, да изради, монтира и жигоше електронску колску вагу носивости 60 тона са мостом од челичне конструкције (у нивоу тла, плитка јама). У току извођења радова на монтирању ваге 10.06.2010. године дошло је до повређивања тужиоца када је носач профила ваге исклизнуо са виљушке виљушкарa, ударио у ногу тужиоца, који се налазио поред виљушкарa и наводио правац његовог кретања и том приликом задобио тешке телесне повреде у виду отвореног прелома леве потколнице и прелом зглобне чашице десног кука. Виљушкарем је руковао СС, који је обављао рад код туженог без закљученог уговора о раду. У вези са предметним догађајем, СС оглашен је кривим (пресудом од 29.01.2013. године) за извршње кривичног дела тешко дело против опште сигурности из члана 288. став 3. у вези са чланом 278. став 5. у вези са ставом 1. КЗ и изречена му је условна осуда.

У тренутку повређивања тужилац је трпео болове јаког интензитета до пријема у УЦ-КЦС, односно до операције, а затим су прешли у болове средњег интензитета и трајали око два месеца. По отпуштању из болнице, тужилац је трпео болове слабог интензитета све до поновне операције крајем фебруара 2011. године, када је поново трпео болове јаког до средњег интензитета око два и по месеца. По отпуштању из болнице тужилац је трпео слабе болове до поновне операције крајем априла 2012. године, који су том приликом прешли у болове средњег интензитета и трајали две недеље. По отпуштању из болнице тужилац је трпео слабе болове до поновне операције јула 2012. године, када је поново трпео болове средњег интензитета месец и по дана, а затим слабе болове до априла 2013. године, када се поново појачавају у болове средњег интензитета и трају два до три дана. Тужилац и данас трпи слабе болове који се појачавају при промени времена и интензивном ходу, као и услед пропадања кука који ће морати у будућности да се замени. Осим физичких болова, тужилац је трпео и страх, и то примарни веома јаког интензитета 30 секунди, који је затим прешао у секундарни страх јаког интензитета и трајао неколико сати, све до пријема у УЦ-КЦС и операције. Након тога, тужилац је трпео страх средњег интензитета у трајању од два месеца, а по настанку компликација и операције поново је трпео јак страх који је, када му је одређена терапија и санирани болови, прешао у секундарни страх средњег интензитета. До наредне операције фебруара 2011. године тужилац је трпео страх слабог интензитета, који је прешао у јак страх због компликација и поновне операције, затим у страх средњег интензитета у трајању од две

недеље, а након тога у слаб страх све до априла 2012. године када је тужилац поново оперисан, те у периоду од две недеље трпео страх средњег интензитета, који прелази у страх слабог интензитета до јула 2012. године када је поновно оперисан и када три до пет дана трпи страх од јаког до средњег интензитета. Након тога, слаб страх траје до јула 2013. године када је извађен фиксатор а страх се на пар дана интензивирао и био средњег интензитета. Све време боравка у болници (укупно три године) тужилац је био нерасположен, забринут, са страховима, несаницом, безвољношћу, главобољом, зујањем у ушима и депресивним расположењем што је све било генерисано повредама, неизвесношћу од могућих последица и инвалидетета, што је довело до постстресног синдрома и реактивно-депресивног стања које траје и даље. Код тужиоца постоји трајно умањење животне активности од 30%, које се огледа у томе да тужилац не може да носи било какав терет, да се самостално креће на дужим релацијама (неопходан му је штап или штаке), не може дуже да пешачи нити да трчи, док му је за пењање уз ступнице, улазак и излазак из аутомобила или јавног превоза, потребна помоћ другог лица. Наруженост је већег степена, које се огледа у ожиљку на левој потколеници и десној бутини, краћој левој ноzi за 2 цм и храмању.

Током поступка изведено је вештачење преко судског вештака за област сигурности на раду. Својим мишљењем вештак је констатовао пропусте тужене и тужиоца у примени мера из области безбедности и здравља на раду и то да тужена: није благовремено донела акт о процени ризика радних места у радној околини; није имала одређено лице за безбедност и здравље на раду (у писменој форми); да уговором са извођачем радова није предвидела своје обавезе и обавезе извођача радова из области безбедности и здравља на раду; није одредила лице које ће да координира обављање послова безбедности и здравља на раду; као и да је возачу виљушкара одредила да обавља послове на радном месту и у радној околини на којој нису спроведене мере безбедности и здравља на раду, јер је у моменту вршења послова на месту рада било у припреми бетонирање канала за одвод кишне канализације из кога су вирили делови одсечене арматуре; да је дала на употребу виљушкар који није имао потребну документацију за коришћење и то лицу које није било оспособљено за безбедан рад, а које пре ступања на рад није било подвргнуто специјалистичком лекарском прегледу ради утврђивања здравственог стања за вршење послова дизаличара; да није зауставила свој рад који је представљао непосредну опасност за живот и здравље запослених; да није наредила нити захтевала од извођача радова примену прописаних мера безбедности и здравља на раду и није зауставила извођача радова све док тужена не примени све законом прописане мере безбедности и здравља на раду. Са друге стране, вештак је био мишљења да се пропуст тужиоца огледа у томе што није поштовао одредбе у вези са безбедним одстојањем од виљушкара и његовог радног простора; што није одбио да ради наведене послове иако му је претила непосредна опасност по живот и здравље (док се прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен не спроведу) и што није обавестио послодавца о неправилностима, штетностима, опасностима и другој појави која би на радном месту могла да угрози његову безбедност и безбедност других запослених. Прихватајући у потпуности овакав налаз и мишљење првостепени суд је закључио да постоји допринос тужиоца настанку штете од 50%.

Узимајући у обзир врсту, јачину и дужину трајања физичких болова и страха, степен наружености и умањења животне активности, првостепени суд је утврдио да је

правична новчана накнада, која припада тужиоцу: 800.000,00 динара за физичке болове, по 500.000,00 динара за душевне болове због наружености и за страх и 600.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности. Будући да је закључио да је тужилац допринео настанку штетног догађаја са 50%, првостепени суд му је досудио половину наведених износа.

Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева првостепени суд је потпуно и поуздано утврдио доказима које је правилно оценио применом одредбе члана 8. ЗПП. У жалбама тужиоца и туженог нису истицане нове чињенице нити предложени нови докази, у смислу чл. 372. став 1 ЗПП.

По оцени другостепеног суда, правилан је закључак првостепеног суда да у конкретном случају постоји одговорност тужене за насталу штету и стога и њена обавеза, по основу објективне одговорности, сагласно одредбама чл.173. и 174. Закона о облигационим односима, да је тужиоцу накнади.

Опасну ствар, према Закону о облигационим односима - ЗОО, представља покретну или непокретну ствар, чији положај, употреба, особине или само постојање представљају повећану опасност за околину, а опасна делатност, није ништа друго до употреба, односно начин употребе и функционисања опасних ствари. У конкретном случају виљушкар, као радна машина, сам по себи јесте опасна ствар с обзиром на то да представља повећану опасност за околину, јер по својој техничкој природи и карактеристикама несумњиво може угрозити живот и здравље људи. Тужена задруга, као наручилац радова, преузела је на себе део одговорности извођача радова у складу са чланом 6. уговора од 05.02.2010. године: да обезбеди несметан рад приликом монтаже ваге, да изведе грађевинске радове на плиткој јами према пројекту "Вага Монт", да организује истовар и утовар контролних тегова и челичне конструкције ваге, да испоручи извођачу коришћену челичну конструкцију моста колске ваге дужине 10 м у таквом стању да се може даље употребљавати у изради колске ваге. Приликом исвршења својих обавеза тужена је ангажовала лице које није било оспособљено да управља виљушкарком као опасном ствари и за који није имао потребну документацију за коришћење, услед ког пропуста је дошло до исклизнућа профила ваге са виљушке виљушкарка и до повређивања тужиоца. Стога је тужена, и као ималац опасне ствари и вршилац опасне делатности, одговорна за предметну штету, сагласно члану 174. став 2. ЗОО, у вези са чл. 5, 13, 15, 19, 21. и 24. Закона о безбедности на раду. Будући да је тужилац током поступка доказао да је претрпео штету која је настала од опасне ствари, односно опасне делатности, првостепени суд је правилно оценио да је тужена пасивно легитимисана у овој парници и дужна да тужиоцу накнади штету коју је претрпео.

Тужена, која се своје одговорности могла ослободити да је доказала да је штета настала услед неког другог узрока или да је настала искључивом радњом оштећеника или трећег лица у смислу члана 177. ЗОО, то није доказала, иако је на њој био терет доказивања. Без утицаја су наводи жалбе тужене да је до повређивања тужиоца дошло приликом монтирања ваге, а што би била одговорност и обавеза искључиво послодавца тужиоца АД "Вага Монт" Београд, имајући у виду изведене доказе - уговор од 05.02.2010. године и исказе тужиоца и сведока из којих произлази да је обавеза тужене била да истовари елементе за вагу и обезбеди њихово убацивање у јаму и да је управо тужена организовала рад са виљушкарком који је узела на коришћење од СС1,

поверавајући управљање виљушкарком СС који је код тужене обављао фактички рад. С тим у вези, а имајући у виду да су у конкретном случају АД “Вага Монт” (као извршилац) и тужена (као наручилац) имали закључен уговор од 05.02.2010. године, другостепени суд сматра да су АД “Вага монт” (као послодавац који је путем закљученог уговора о раду радно ангажовао тужиоца ради монтирања ваге) и тужена као ималац опасне ствари и вршилац опасне делатности, солидарно одговорни за насталу штету у смислу члана 207. ЗОО. Међутим, они нису нужни супарничари, због чега је тужилац могао да изабере кога ће од њих тужити, тј. да ли ће да тужи оба правна субјекта или само једног од њих (као што је то учинио у конкретном случају). При томе, страна која у целини изврши обавезу (по основу накнаде штете тужиоцу) може се у свако доба регресирати од друге уговорне стране, у смислу члана 414. ЗОО. Са друге стране, тужена се не може ослободити одговорности истицањем да она није ималац опасне ствари, већ СС1 који је власник виљушкарка, те да она није дужна да накнади штету тужиоцу, већ власник опасне ствари. Ово стога што уместо власника ствари, и исто као и он, одговара особа којој је власник поверио ствар да се њоме служи, како је то прописано доредбом члана 176. став 1. ЗОО. Према томе, по оцени другостепеног суда, одговорност од опасне ствари треба приписати ономе ко се у властитом интересу служи и ко је у могућности да опасност од штете отклони, а то је управо тужени који је употребљавао и користио опасну ствар за своје потребе, чијом употребом је настала штета тужиоцу, с обзиром на то да ризик од опасне ствари није створио власник, већ управо тужени. Неосновани су и жалбени наводи туженог да не постоји његова одговорност већ евентуално одговорност СС који је оглашен кривично одговорним и који није био у радном односу код туженог, имајући у виду да тужени одговара по основу објективне одговорности коју не треба мешати са одговорношћу за штету по основу кривице. Тужени, поред одговорности која потиче од опасне ствари, одговара и у смислу члана 170. ЗОО, којим је прописано да за штету коју радник у раду или у вези са радом проузрокује трећем лицу одговара предузеће у коме је запослени радио у тренутку проузроковања штете. Будући да је СС обављао рад код туженог без уговора о раду, по основу усменог радног налога законског заступника туженог и тиме обављао фактички рад, у смислу члана 32. Закона о раду, како то правилно закључује и првостепени суд, тужена је и по овом основу одговорна за накнаду штете.

Међутим, основано се у жалби тужиоца истиче да првостепени суд није правилно применио материјално право - одредбе члана 192. у вези са чланом 205. ЗОО, када је утврдио допринос тужиоца настанку штете са 50%. Како је овлашћен да о доприносу настанку штете самостално одлучује у складу са чланом 232. ЗПП, Апелациони суд у Београду је, процењујући понашање свих учесника штетног догађаја закључио да је допринос тужиоца настанку штете мањи од оног који је првостепени суд утврдио и да се односи само на непоштовњу одредбе у вези са безбедним одстојањем виљушкарка од његовог радног простора. У конкретном случају, предузеће АД “Вага Монт” и тужени су ти који су били дужни да, у складу са одредбама Закона о безбедности и здрављу на раду, организују рад запослених тако да и тужиоцу омогуће безбедност на радном месту и у радној околини одговарајућим средствима и опремом, а они то нису учинили. Наведене околности конкретног случаја указују да су АД “Вага Монт” и тужени поступали као надмоћна страна која је сама, мимо закона, одређивала услове и правила рада, одређивала ко ће у тим условима обављати рад и подразумевала да им се запослени беспоговорно повинују ради очувања запослења. Такво поступање супротно је основним начелима равноправности странака, савесности и поштења и

забрани проузроковања штете која се и у конкретном случају примењују на основу члана 23. ЗОО, па се не може прихватити закључак првостепеног суда да је тужилац могао да одбије да ради наведене послове с обзиром да му је претила непосредна опасност по живот и здравље (док се не спроведу прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен), као и да је требало да обавести послодавца о неправилностима, штетностима, опасностима и другој појави која би на радном месту могла да угрози његову безбедност и безбедност других запослених, имајући у виду да је његов послодавац, заједно са туженим, управо организовао такав рад. У складу са тим, другостепени суд је закључио да везано за наведено (не)поступање нема доприноса тужиоца. Овај суд налази да се допринос тужиоца настанку штете огледа у томе што свој радни простор није држао на безбедном одстојању од виљушкарa и да износи 30%.

Преиспитујући одлуку о висини штете, другостепени суд је имао у виду да је накнада нематеријалне штете, у смислу одредбе члана 200. ЗОО, по својој природи морална сатисфакција и да има за циљ да се њоме уравни тежи поремећај у психичкој сфери оштећеног лица, коме се омогућава досуђеним новчаним износом да прибави себи одређена добра која ће му помоћи да донекле лакше савлада болове и патњу коју је претрпео. У складу са тим, Апелациони суд у Београду је оценио да у време пресуђења, с обзиром на јачину и трајање болова, пол и године живота тужиоца (рођен 1952. године), степен његовог наружености и обим умањења његове животне активности, тужиоцу припада правична новчана накнада од 800.000,00 динара за физичке болове, 900.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности, 600.000,00 динара за душевне болове због наружености и 800.000,00 динара за страх. Сагласно одредби члана 192. а у вези са чланом 205. ЗОО, тужилац има право само на сразмерно смањену накнаду (за 30% колико је допринео настанку штете) у износима од 560.000,00 динара за претрпљене физичке болове, 630.000,00 динара за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, 420.000,00 динара за претрпљене душевне болове због наружености и 560.000,00 динара за претрпљени страх.

Због тога је Апелациони суд у Београду одбио жалбу тужене као неосновану и првостепену пресуду у ставу првом потврдио ставом првим изреке своје пресуде, применом члана 390. ЗПП, док је ставом другим ове пресуде преиначио првостепену пресуду у ставу другом изреке, применом члана 394. став 4. ЗПП, досудивши тужиоцу још и износе од 160.000,00 динара за претрпљене физичке болове, 330.000,00 динара за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, 170.000,00 динара за претрпљене душевне болове због наружености и 310.000,00 динара за претрпљени страх, све са законском затезном каматом од 29.12.2017. године као дана пресуђења, с обзиром на то да се висина накнаде одређује према критеријумима и вредности новца на тај дан, до исплате, на основу члана 277. ЗОО. Тужбени захтев тужиоца у преосталом делу, за износе од још: 1.940.000,00 динара за претрпљене физичке болове, 580.000,00 динара за претрпљене душевне болове због наружености, 440.000,00 динара за претрпљени страх и 870.000,00 динара за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, све са законском затезном каматом почев од 29.12.2017. године до исплате, одбијен је као превисоко постављен и стога неоснован.

Приликом одлучивања о основаности жалби, односно законитости и

правилности првостепене пресуде, другостепени суд је ценио и остале наводе које су тужилац и тужени истицали у жалбама, али их није посебно образлагао, сагласно члану 396. став 1. ЗПП, јер не могу довести до другачије одлуке у овој парници.

Будући да је ожалбена пресуда преиначена, о трошковима поступка одлучено је на основу члана 165. став 2. ЗПП. Имајући у виду исход спора и постигнути успех странака, те одредбе чл. 153. и 154. ЗПП сходно којима је странка која у целини изгуби парницу дужна да противној странци накнади трошкове, а суд приликом одлучивања који ће се трошкови странци накнадити узима у обзир само оне који су били нужни ради вођења парнице, Апелациони суд у Београду је обавезао туженог да тужиоцу на име трошкова целог поступка исплати износ од 568.900,00 динара, од чега за састав тужбе и једног поднеска по 16.500,00 динара, за састав жалбе 33.000,00 динара, заступање на четрнаест одржаних рочишта по 18.000,00 динара, приступ на два неодржана рочишта по 9.750,00 динара, све у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката ("Службени гласник РС", бр. 15/2012), за издатке за вештачење у износу од 67.000,00 динара, као и за судске таксе на тужбу и одлуку по 54.800,00 динара, за предлог за одређивање привремене мере и одлуке о том предлогу по 27.400,00 динара, у складу са Таксеном тарифом из Закона о судским таксама, с обзиром на вредност предмета спора (од 2.170.000.00 динара) са којом је тужилац успео у спору.

Из ових разлога, Апелациони суд у Београду је на основу члана 401. тачка 3. ЗПП, одлучио као у ставу трећем изреке ове пресуде.

Председник већа – судија
Драгана Бољевић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић